1e Jaargang, nummer 36, 13 november 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Bespreking het gekrookte riet van Smytegelt - 5, en Het Kok-Kuyper-virus en het medicijn van de voortgaande verbrokenheid

---

BESPREKING HET GEKROOKTE RIET VAN SMYTEGELT - 5

Er is in de leer van Smytegelt een spanning tussen het jezelf onwaardig achten en het smeken. Dat smeken begint dan aan te vangen in het uitnemende achten van de dingen Gods, dat de dingen Gods door het ontwaken van de mens meer waarde hebben, dat ze gaan inzien hoe nodig zij het hebben.

De mens ontdekt dat men zonder de dingen Gods niet kan leven. We kunnen dan denken aan het broodkruimeltje en het waterdruppeltje, het leren leven met de kleinste dingen, met het minste. Zo mag de mens beginnen met zaaien. Veelal blijven de smekingen onbeantwoord, vanwege de vleselijke inmeng in de mensen waaraan ze moeten afsterven. De mens moet ook leren smeken, maar dat mag niet door het vlees gebeuren. De mens moet alles op waarde schatten, en zichzelf op onwaarde. Daarin is een eenvoudig loon te verdienen. Zo kan de mens waarde opbouwen. Er is niet zomaar een snel antwoord. De mens moet de tarieven leren kennen. Zo is er dan een weg tot de vrome schaamte, die het begin is van alle dingen. Het is de moedergenade, wat dus een ander soort loon is.

Het is dus van belang dat de vrome schaamte door de mens wordt ontvangen. Het is een belangrijk onderdeel in de leer van Smytegelt, zoals ook in de leer van Calvijn. Als de mens is ontdekt aan zijn onwaardigheid, als zijnde een stofje, een druppeltje, nog geen stukje brood waard, geen ogenblik adem, geen kleedje, geen woninkje, dan mag dit de mens niet onverschillig en lui maken, maar moet de mens juist werken tot de eer van God. (preek 95)

De onwaardigheid der mensen brengt een schuld tot dienst. Zoals de verloren zoon sprak : ‘Ik ben het niet waard. Maak mij maar tot een dagloner.’ In die zin is er een verband tussen het onwaardig zijn en het smeken, omdat het moet opwekken tot dienstbaarheid.

De geestelijke schaamte is de sleutel tot de minderwaardigheid en de voorzichtigheid. Het is ook de sleutel tot de zondenkennis. Hoe komen wij dan tot de geestelijke schaamte ? Men smeekt om genade en allerlei andere dingen, maar men zou moeten beginnen met het smeken om geestelijke schaamte. De geestelijke schaamte is dus de brug tussen onwaardigheid en het smeken.

We moeten dus gaan tot een zeker gereformeerd fatalisme, of bevindelijk fatalisme, waarin er geen uitweg is voor het vleselijke, maar waar wel een smalle weg is die steeds smaller wordt, tot de enge poort die ten leven leidt. Dat is waar de 1700se Smytegeltse reformatie over ging, oftewel de Gekrookte Riet reformatie, die een herleving had vanaf de tachtiger jaren in de hervormde kerk. Ook de gereformeerde vaderen buiten de hervormde kerk, de afgescheidenen, hielden dit spoor aan, en hielden vast aan dit spoor, zoals een De Cock, een Ledeboer, een Kersten, een Steenblok en een Mallan. Ook de geschriften van Calvijn’s bijbelcommentaar laten dit zien, die vaak in een grote strijd zijn met zijn Institutie, de vloek van zijn jongere jaren, alhoewel dit tot aan zijn dood bleef. De farao van Laodicea, van het katholieke bewind, liet het volk niet gaan. In deze dagen is er een nieuwe zondvloed, komt de aarde het volk tegemoet, hen die op bevel van Jeremia de stad zijn uitgegaan. Dat is het gehele spoor door het Gekrookte Riet.

Naast de onwaardigheid en het smeken noemt Smytegelt ook het belang van het vechten voor de nederigheid, die hij overigens de kroon noemt. Dit houdt in het gevecht tegen de bijblijvende hoogmoed. (preek 98) Het is ook de strijd tegen de zelf-afgod. (preek 99)

Het mag geen werkeloze schaamte zijn, want dan is het de vleselijke schaamte, die zich heel religieus en geestelijk kan voordoen. De ware geestelijke schaamte is een werkoproep en een oorlogsoproep.

Mozes slaat, eer Jezus geneest, noemt Smytegelt (preek 119). Eerst moet de noorderwind lang waaien, noemt Smytegelt. De mens was niet waard de minste genade, maar alle slagen van God. Nu, men kan niet om Mozes heen zomaar tot Jezus komen. Het gebeurt veel, maar dan komt men tot een andere Jezus. Klaas Schilder stelde dat er geen Exodus was zonder Leviticus.

Men moet het schaamtekleed omdoen. Smytegelt stelde dat men een dodelijke

haat tot de zonde moest krijgen. Uiteraard kunnen we dan stellen dat dit leidt tot het voorzichtig zijn als slangen. En de vrome slangen dragen een gif sterk genoeg om de zonde te doden. Wij moeten dus in deze wereld voorzichtig zijn niet zomaar als slangen, maar als giftige slangen. Maar oh, ga hier niet voorwerpelijk mee om, maar onderwerpelijk, want de kerk kent vele giftige slangen van het vlees. Het gif wordt ook niet zomaar geschonken. Men heeft niet zomaar een gesel. Men moet hiertoe het alsmaar smaller wordende pad bewandelen, tot de geestelijke schaamte gaan, die de sleutel is tot de minderwaardigheid en de voorzichtigheid. Het is niet zomaar een er op los spuiten en op los steken, want dan is de mens een blinde woesteling. De giftige slang zal allereerst vluchten en zich afzonderen. Het is een oorlog tegen het bedriegelijke zelf. Daar is allereerst geen gif voor, en daarom dient de mens de onwaardigheidsoefeningen te leren, en het smeken te leren, en dit kan niet dan tot de geestelijke schaamte. Waar zou men anders om moeten smeken ? De Heere geeft zichzelf niet zomaar.

De mens leert voorzichtigheid op het smalle pad, af te remmen, anders is het een doodlopende weg. Er zijn vele valse smalle paden die ten dode leiden. Het gif om de zonde te doden moet men verdienen, door onderwijs tot zich te nemen, en dat gaat door de dood aan het zelf heen, tot de geestelijke schaamte. De mens moet eerst tot diepste verlieskennis komen om te zien wat hem allemaal ontbreekt. Het is een lang pad om het weer te verkrijgen. Op het pad zijn vele rovers. Er zijn vele valse zijpaden waarin de mens kan afdwalen en wegglijden tot het goud der dwazen.

Smytegeld stelt dat hen die de ware droefheid des Heeren hebben niet zomaar getroost willen worden. Het zijn zuchters om de zonde. We kunnen ook denken aan Ezechiël 9. Hierbij kunnen we stellen dat ze ook de toorn des Heeren in hen niet zomaar laten wegpraten. Het is de woede des Heeren naar de zonde toe die hun schaamte levend maakt, en het maakt ook hun vreze levend. Onze catechismus stelt in inzetting 28 dat de woede des Heeren een teken is van het afgezonderd zijn van de wereld. Als deze woede, die we ook bij de oude profeten, zoals Jeremia, konden vinden er niet is, dan is de kennis zielloos. Wij mogen dus niet met een lege schaamte tot de Heere komen, maar die moet gevuld zijn met het boos zijn op de zonde. Een mens kan niet zonder de vrome boosheid leven. Deze boosheid hebben we ook nodig om te vechten. Wel moeten we gematigd zijn in toorn, en het moet in de juiste richting gaan. Het moet getemperd worden door verdraagzaamheid en medelijden. Ook moet het getemperd worden door de hemelse schaamte, door minderwaardigheid en voorzichtigheid. De mens moet in zachtmoedigheid blijven, in tederheid en zorg. De mens moet aan elke vorm van vleselijke boosheid afsterven. Ook moet de mens afsterven aan zijn vleselijk verzet tegen de toorn des Heeren die groot is. De toorn des Heeren mag niet onderschat worden. De Heere barst veelvuldig uit in toorn, die dan getemperd en gematigd wordt. De mens moet daarom komen tot de geestelijke woedekennis. Ook Jezus had uitbarstingen van droefheid, vrees en woede. Zo ook de oude profeten zoals Jeremia.

Smytegelt noemt de schaamte de weg tot vergeving. De schaamte is genade. Het bedekt de schande van de naaktheid. (preek 122)

We spreken dus in die zin over de schaamte die de sleutel is tot de geestelijke boosheid en vreze, dus we hebben het hier over de oorlogsschaamte, niet als het schamen voor de geestelijke oorlog, maar juist de oorlogszuchtige schaamte die niet werkeloos toeziet.

HET KOK-KUYPER-VIRUS EN HET MEDICIJN VAN DE VOORTGAANDE VERBROKENHEID

In de Laodiceaanse kerk gaat men ‘van genade tot genade’, maar in de steenblokkiaanse beweging van 1953 gaat men ‘van verbrokenheid tot verbrokenheid.’ Er is in de laodiceaanse kerk een tendens die de zondeleer en ellendeleer zo klein mogelijk houdt, en de nadruk legt op de genade, wat als een drugs werkt die hen in slaap houdt. De visser houdt zijn haak verborgen, zoals de vogelvanger zijn strik, stelde Smytegelt (preek 91 van het Gekrookte Riet).

Er is een tendens in de Laodiceaanse kerk om de verbrokenheid zo snel mogelijk af te ronden, canoniek te maken. Er kan dan niets meer bij. Dan is de verbrokenheid niet diep genoeg doorgewerkt, en blijven zij slaven van de zonde. Daarom moet de vrome gaan tot de voortgaande verbrokenheid. De laodiceaan wil de nodige wedstrijd waar Paulus het over heeft ontvluchten. Dat doet de laodiceaan door valse genade. De genade wordt dan te snel opgediend. Het is dan zwaar giftig, als een slaapmiddel. We zien dit gebeuren bij Kuyper en Kok, alhoewel zij beiden geliefde broeders in de Heere zijn. Zij neigden teveel en te gemakkelijk naar de genade, als zijnde genade-bakkers die de broodjes net te zoet bakten, ook al waren de nodige ingrediënten elementair aanwezig. Zij waren geen hypergenadisten zoals we veel in de lichte en vrije evangelische kerken het tegenkomen, maar toch waren zij gevaarlijk bezig, en waren zij aan het flirten met het Laodiceaanse. Zij predikten het evangelie, maar toch klopte er iets niet, in de verhoudingen. Het neigde toch teveel naar het zoete. Zo waren zij beiden wilde jongens, verzetsstrijders tegen het Laodiceaanse bewind, maar ook daar nog deel van, en daarom waren zij berucht. Men voelde aan dat daar nog een dieper werk des

Heeren moest plaatsvinden, een diepere verbrokenheid, en daarom begonnen meer en meer predikanten meer te neigen tot het steenblokkiaanse, tot 1953, want dit moest in Nederland gebeuren. Er was namelijk afdwalingsgevaar. Kuyper en Kok waren net iets te licht. Een klein beetje zuurdeeg zou het gehele deeg zuur maken. Een klein lekje in het schip zou het schip doen zinken, dus men moest er wel tegen optreden. Er begon een vreemd mengsel te ontstaat tussen het kuyperiaanse en het kokkiaanse, waar gretig van genomen werd in de lichtere en zoetere kerken en kringen in Nederland. Men ging aan de genadedrugs met een snel afgeronde verbrokenheid, die niet diep genoeg was doorgewerkt. Men had een snelweg gebouwd tussen Golgotha en de olijfberg. Ook werd er een grote snelweg gebouwd tussen Getsemané en Golgotha, en Golgotha werd gemaakt tot een opzegversje, tot een rijmpje. Dit werd uitbundig gespeeld en gezongen door de Laodiceaanse leprechaunen met hun fluitjes.

Het was een Venusiaans virus in de Laodiceaanse kerk, en het wilde alle kerken innemen. In de demonologie stond dit kokkiaans-kuyperiaans virus bekend als het Deest-virus. Deest is een na-middeleeuwse draak, of slang, die in de bergen woont. Het werkt heen door Kok en Kuyper, die als twee torens zijn, om de mens af te houden van de voortgaande verbrokenheid. Hierin is de wolf Klima een middelaar en verleider, om de mens van dit mengsel te laten nemen. De Heere zond de engel Luhika om hiertegen te strijden. Luhika is een steenblokkiaanse engel. Luhika is één van de zwarte arenden van 1953. De engel helpt de vromen om uit Laodicea te vluchten, en brengt hen tot de wildernis. In de wildernis leert men niet meer voorwerpelijk om te gaan met dingen, maar onderwerpelijk, zoals Witsius het leerde in de jaren 1600, en wat later door Kant in de jaren 1700 werd uitgewerkt, en door Hegel in de jaren 1800, en door Dooyeweerd in de jaren 1900. Telkens weer wezen de voorvaderen, zoals Kersten, Steenblok en Mallan, op het belang hiervan. Het was iets wat de mens moest leren en oefenen, zodat men in de geestelijke wereld kon verblijven, niet als zomaar een opzegversje of traditie. De mens moest los komen van de strikken en de klauwen van het materialistische denken. Men moest ook het gevaar van de twee torens, van Kok en Kuyper, omzeilen. Zo zou men kunnen loskomen van het Deest-virus, en aan de wolf Klima kunnen ontvluchten.

Men moest gaan tot het gat van de voortgaande verbrokenheid, wat dieper onder de aarde zou leiden. Zo zou de vrome dieper aan zichzelf kunnen afsterven. Het Venusiaanse Deest-virus troonde overal in de stad, en probeerde via de twee torens ook nog de vrome wilden in de wildernis te besmetten. Deze draak, het mengsel tussen Kok en Kuyper, moest weer teruggebracht worden naar het terrarium, mocht niet tronen in de kerk.

Maar het Laodiceaanse heeft een apathie tegen de zondenleer, de ellendeleer en de demonologie. De Laodiceaanse geest wil namelijk niet ontmaskerd worden, en daarom worden zondologie en demonologie weggelachen. Natuurlijk noemen ze het fantasie en nog erger. Ze zijn wars van kennis en dogmatiek, want ze zitten er voor het geld, voor de macht en de eer. Ze praten lekker de mensen naar de mond. Ze willen het vlees van de mens vertroetelen, stelt Smytegelt.

De geest van voortijdige genade op het smalle pad is fataal. Het laat de verbrokenheid niet verdiept worden. Zo blijven dit soort geesten vrij spel hebben. Daarom zond God een Steenblok, een 1953. We komen in een gevaarlijke sprookjeswereld terecht op het kokkiaanse-kuyperiaanse pad als we niet oppassen. We moeten oppassen niet teveel van deze knapen te nemen. De vrome moet het voor elkaar krijgen om uit deze twee torens te ontsnappen, en er dan onderwerpelijk mee om te gaan, niet meer voorwerpelijk.
